

KULTUR

www.dalane-tidende.no
 epost: tips@dalane-tidende.no
 Kulturansvarlig: Ingve Aalbu, tlf. 51 46 11 19, 9520 5050
 eller ingve@dalane-tidende.no

Irsk suksessaften

VIKESÅ: Stemningen var stor på samfunnshuset på Vikeså som hadde irsk aften på plakaten lørdag kveld. Ifølge Per Jan Spøder-vold som hadde kontroll på publikumstallet, oppsøkte 420 konserteren med Sinclair and the rovers. Men det var ikke bare musiken som var irsk; det samme var kaffen og stuingen som ble solgt til de som trengte energi til hopping, dansing og klapping. Om ølet også var irsk, vites ikke. Det meldes om en livlig kveld i regi av Dalane kulturfestival.

Klenodienes klenodier

Dalane Folke-museum har ni fotografier som er blant de eldste i landet.

EGIL MONG

egil@dalane-tidende.no 4000 8533

Fotografikunsten ble lansert i Paris i 1839. Tre år senere kom de første som behersket datidens fotokunst til Rogaland. Og siden det bare var to byer i fylket, Stavanger og Egersund, var det blant annet hit til byen de kom.

Ni av disse fotografiene eksisterer fortsatt ved Dalane Folkemuseum. Men de er i dårlig forfatning og bør restaureres. Det er en krevende og kostbar jobb.

Lisbeth Risa, førstearkivar ved Statsarkivet i Stavanger, opplyser at Dalane Folkemuseum er den bevaringsinstitusjonen i Rogaland som har flest daguerreotypier.

«Husk at disse har vært i museets eie like lenge som Dalane Folkemuseum har eksistert.»

Leif Dybing, museumsdirektør ved Dalane Folkemuseum

Daguerre

Navnet kommer av at det var franskmannen Louis Daguerre som oppfant fotografikunsten og som lanserte denne i 1839. Han var kunstmaler og kjemiker og fant ut at en kunne skape et fotografi på forsøvede kopperplater, framkalt i kvikksølv-damp. Bildene ble knivskarpe, men var svært kostbare å få tatt. Derfor var det bare datidens fintfolk som hadde råd til å la seg fotografere.

Ved riktig oppbevaring har bildene meget god holdbarhet. De bildene som museet har, er alle skadet fordi det har kommet luft inn i etuiene som platene er oppbevart i.

- Husk at disse har vært i museets eie like lenge som Dalane Folkemuseum har eksistert, rundt 100 år. Det betyr at de er flyttet flere ganger. Dessuten var de ikke eldre enn rundt 70 år

SKATT: Daguerreotypiene er svært sjeldne. Det finnes få av dem i Norge. Leif Dybing og Dalane Folkemuseum har skattene i sin samling.

da de ble gitt til museet. Det var jo ikke særlig gammelt da, sier museumsdirektør Leif Dybing.

Tre av de ni bildene er

daguerreotypier, mens de øvrige seks er ambrotypier. Dette var en litt yngre og billigere teknikk, men ikke veldig ulik.

Kostbar prosess

Portrettene kan rehabiliteres, men det er en forholdsvis kostbar prosess. Fotokonservator Jens Gold ved

Preus museum i Horten er kontaktet. Han har sett på daguerreotypiene og anslått at det vil koste mellom 15 000 og 20 000 kroner å

restaurere hvert av de tre daguerreotypiene som Dalane Folkemuseum har. Ambrotypiene vil være rimeligere å restaurere, slik at det kan dreie seg om kostnader på rundt 100 000 kroner totalt.

Dalane Folkemuseum vet ikke hvem som er avfotografert på de ni portrettene. Etter all sannsynlighet var dette folk i de øvre sosiale lag, på grunn av den høye prisen for å bli fotografert. To av bildene var gave fra A. Friestad, ifølge Leif Dybing.

- Det var litt av en prosess når bildene skulle tas. Personene måtte låses fast med nakkeklemme for at de skulle sitte helt stille. Eksponeringstida var over ett minutt. Da er det imponerende at noen av disse bildene er skarpere enn det som er mulig å få til med moderne fototeknikk, forteller Leif Dybing.

Stor fotokatt

Han har diskutert muligheten for restaurering med Jens Gold, den fremste eksperten på faget her i landet.

- Fotokonservator Jens Gold er veldig interessert i å gjøre jobben. Vi kommer muligens til å få dette gjort med ett bilde om gangen, siden det er så kostbart. Ferdig restaurert vil de tåle godt å bli vist fram. Kanskje en utstilling blir aktuelt når vi er ferdig, antyder Leif Dybing, som også karakteriserer daguerreotypiene som klenodienes klenodier.

Dalane Folkemuseum har en stor og uvurderlig fotokatt. Det arbeides kontinuerlig med registrering og behandling av bildene. Totalt sett antar Leif Dybing at museet har over 100 000 fotografier i sin samling.

FOTO: ANNE KARIN JÅSUND, STATSARKIVET I STAVANGER